

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félre 6 ft., negyedévre 3 ft.
Előfizetők és hirdetői díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőség, a kiadó-hivatal, Demjén L. Keresztény P. kereskedésében.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelk Alajosnál (Wölzleile 22. sz.), Rudolf-Mosse officel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyilaltt sora 20 kr.

Előfizetés

a

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként

egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
kilencz hóra 9 „ „ „
félre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“ szerkesztősége.

Bécs, ápril 27.

—r. Azon eltérések kiegyenlítése, melyek a magyar országos bizottság és az osztrák delegáció költségvetési bizottságának határozatai között felmerültek, előreláthatólag könnyűszerrel fognak kiegyenlítettetni. Legkényesebb pontját ezen eltéréseknek a közös hivatalnokok fizetésfelemelésének kérdése képezi, melyet az osztrák delegáció budgetbizottsága megszavazott, de a magyar országos bizottság megtagadott. Indokai erre hazánk nem kedvező pénzügyi viszonyai s azon körülmény voltak, hogy a magyar országgyűlés a magyar állam hivatalnokainak legalább is ép ily mérvben indokolt fizetésjavítási kérelmét kénytelen volt elutasítani. A helyzet kényszerűsége azonban — a mennyire ezt delegatusaink hangulatából következtetni lehet, — hihetőleg azt fogja eredményezni, hogy az üzenetek váltása alkalmával a magyar delegáció az osztrák közügyi bizottság határozatához fog járulni, azon esetben, ha az osztrákok viszont engedményképen közelíteni fognak a magyar delegáció által a Skene-féle szerződés ügyében hozandó határozathoz. A költségvetések egyes tételeit illető ellentétes határozatok könnyen kifognak egyenlítettetni annál is inkább, mert elvi fontosságú kérdések nem igen szolgálnak a két delegáció közti eltérések alapjául. A mennyire az osztrák közügyi bizottság budgetválasztmányának határozatai alapján felmerült eltéréseket szemügyre vehetjük, aránylag nagyon csekély összeg az, mely kiegyenlítendő lesz.

A hadsereg budgetjére nézve, mely eddig az osztrák budgetbizottság által bevégeztetett, következőleg alakulnak az eltérések:

A magyar országos bizottság a hadsereg rendkívüli szükségleténél mindössze 3 074,240 frtot; az osztrák delegáció budgetbizottsága 2.113 057 frtot törölt. A rendes szükségletben amaz 89.985,480 frtot, ez 90.665,031 frtot szavazott meg.

A főbb eltérések, melyek a hadsereg rendes szükségletében a két delegáció határozata között előfordulnak, a következő címekre szorítkoznak:

A központi vezetés czimén a magyar 2.629,352, az osztrák delegáció 2.675,985 frtot szavazott meg.

A csapattestek czimén a magyar 24 millió 299,503, az osztrák delegáció 24.302,503 frtot szavazott meg.

A katonai szekerészet czimén a magyar 343,453, az osztrák delegáció 341,861 frtot szavazott meg.

A katonai képzőintézetek czimén a magyar 1.130,226, az osztrák delegáció 1.139,673 frtot szavazott meg.

Az ágyraktárak czimén a magyar 36,804, az osztrák delegáció 36,788 forintot szavazott meg.

A mérnök építészeti igazgatóság czimén a magyar 2.556,912, az osztrák delegáció 2.556,912 frtot szavazott meg.

A természetbeni élelmezés czimén a magyar 16.001,005, az osztrák deleg. 16.217,107 frtot szavazott meg.

A felszerelés czimén a magyar 8.300,000, az osztrák delegáció 8.600,000 frtot szavazott meg.

A rendes szükséglet minden többi czimére nézve teljesen megegyezik a két delegáció álláspontja.

Cím	Előirány- zott összeg a fizetés emeléssel	Tényleg megszava- zott összeg	Törlés	
				Osztrák értékű forint
1	Központi vezetés, hatóságok stb.	2710817	2629352	81465
	H a d c s a p a t o k :			
2	a) Felsőbb parancsnokságok és törzsek	1929377	1847961	81416
3	b) Csapat-terület és általános csapatköltség	24577247	24299503	277744
4	c) Katonai szekerészet	343453	343453	—
5	Katonai képző-intézetek	1140566	1130226	10340
6	Élelmezési raktárak	608458	583791	24667
7	Ágy-raktárak	36804	36804	—
8	Ruházati rakhelyek	131044	131044	—
9	Műszaki tűzérő	2864543	2864543	—
10	Szekerészeti szerrakhely	110467	110467	—
11	Utászati hadsereg	32000	32000	—
12	Katonai hadmérnöki és építészeti igazgatóságok	2556912	2556912	—
13	Katonai földrajzintézet	399293	396791	2502
14	Katonai egészségügy	3316783	3288782	28001
15	Ellátási ügy	10133467	10000000	133467
16	Katonai fegyvertételek	57401	57401	—
17	Különféle kiadások	303000	265000	38000
18	Természetbeni élelmezés	16518290	16001005	517285
19	Legénységi élelmezés	11783774	11782024	1750
20	Ruházat és ágyneműk	8903543	8300000	603543
21	Pótló-szerzés	1428421	1428421	—
22	Altiszteknek járó szolgálati jutalomdíjak	1900000	1900000	—
	Összesen	91785660	89985480	1800180
	F e d e z e t :			
1	A katonai közigazgatás saját bevételei	3621915		
2	A közös pénzügyminiszterium kezelése alatt álló katonai alapok kamatai	1310246		
	Összesen	4932161		

Néhány szó a közép-tanodai oktatásról.

VI.

(K—G) Van még egy körülmény, mely a közép-tanodák által nyújtott csekély szellemi eredménnyel szoros összeköttetésben van, s ez azon önkéntesség hiánya, mely ifjainknál oly szembetűnően észlelhető. — Általános a megjegyzés, hogy az ifjuság tanul, de csak kötelességből, hogy megfeleljen formailag az elébe szabott kívánalmaknak, de szellemi működése nélküli azon, a lélek szabad folyásából származó nemesebb ambíciót, mely jele ugy az önállóságra törekvésnek, mint egyedüli biztosítéka a sikeres haladásnak.

Sokan panaszkodnak miszerint az ifjuság inkább a szigorú tanári dorgatoriumok s a kiscundázás miatti félelemből tanul, mintsem nemes elszánásból, s a tudomány iránti önzetlen meleg ragaszkodásból. — Teljesen osztjuk az ilyenek nézetét, mert a mindennapi élet csakugyan e mellett bizonyít.

A fentebbi kimutatás, hol előreláthatólag kevésben fognak eltérni az osztrák delegáció határozatai, s nincs kilátás arra sem, hogy a többi budgetekben lényegesebbek lesznek a két delegáció által hozott határozatok közti eltérések. Alapos ennél fogva azok reménye, kik azt hiszik, hogy a delegációk ez alkalommal is minden nagyobb nehézség nélkül be fogják végezni május első napjaiban működésüket, ha csak a határörvidék kérdése nem fog bonyodalomra szolgáltatni okot.

Hogy teljes áttekintést nyújtsunk a fentebbiekhez, ide csatoljuk a közös hadsereg rendes szükségletének táblázatos kimutatását, a mint az a magyar delegáció által megszavaztatott:

vány között léteztek, új elvekhez erősítőnk, ha azon, a közép-korból ránk maradt külső tekintéllyel való imponálás megszűnnék, s helyét a mai kornak megfelelőbb elem foglalná el.

Ezen viszonyoknak mi volt eddig az összekötő kapcsa? Kevés kivétellel azt lehet mondani, hogy a félelem. — Eljár az ifju a tudomány forrásaihoz, mert tudja, hogy a kútfőnél oly egyén nyitja meg számára a szellemi csatornákat, kinek elég hatalom van adva kezébe az önkéntesség színezetét kényszerre változtatni. — És ez nem megyen jól.

A tanítónak szellemi fegyvereket kell tanítványai előtt villogtatni, ezekkel kell reáhatni s meggyőzni a tudomány felemelő voltáról. — Az előbbi szer talán alkalmas némi külső eredmények előidőzésére, de maradandót alkotni soha sem fog, mert nem találja meg az utat az ember szellemi természetéhez.

A közép-tanodáktól csak akkor várunk teljes sikert, ha e viszony, e szövetség minél bensőbbé alakul, ha a tanítvány tanítójában nem a külső szigorú végtelenig alkalmazó egyént ismeri fel csak, hanem úgy tiszteli, mint szellemi haladásának valódi eszközlőjét, mint erős támaszt, ki a tudomány szövényes mezején rámutasson a helyes ösvényre, s elkísérje a lehető véghatárig.

Imponáljanak a tanárok és tanítók szellemmel, humanus bánásmóddal, lekötőlező modorral, lobogtassák a tudomány fátyláját nemes lelkesültséggel, keressék fel az utat, mely a fogékony fiatal lelkekhez vezet, meg vagyok győződve, hogy oly szellemi harmonia fog létrejönni, melyre a nevelés minden igaz barátja örömmel tekint, s mely sok oly titkot fog felderíteni, melynek oka most még talán ismeretlen előttünk.

Talán be is végezhetjük már úgy is hosszú nyult cikksorozatunkat. — Még egy pár szónk van hátra. — Látni való, — hogy bár a most fennálló közép-tanodai rendszereken már keresztül fújt az idő szele, tehát ezek is gyökeresen reformálандók, — mi mégis legtöbb eredményt a tanügygyel foglalkozó egyének magatartásától várunk. — Gyenge tanérok rossz rendszert jóvá még sohasem tettek, míg ellenkezőleg gyenge rendszer mellett, — ha az ifjuság nevelése alapos képzettségű tanítók kezébe van letéve, kik a gyakorlati kivitelben értik a „mit“, „hogyan“ és „miként“, — a közoktatás virágozhatik, a mint virágozott is tényleg nem egyszer. — A köteleltségből lelkiismeretességet csináló, alapos képzettségű, finom modoru, a tanítványok szellem világához alkalmazkodni tudó, a nekik adott hatalommal vissza nem élő tanfériak azok, kik a közoktatás virágzóbbá tételére legtöbbet tehetnek.

Legujabb táviratok.

Bécs, apr. 28. A „Concordia“ című lapírói egyesület által a külföldi journalisták tiszteletére rendezett lakomán az elnök, Wiener, a vendégeket az Ausztriában való szabadságra mondott köszöntővel és a közkiállítás háziurára Ferencz József Ő Felségére mondott toasttal üdvözölte.

A zene programm német, magyar, angol, francia és amerikai nemzeti darabokat tartalmazott. Nagy számmal vettek részt a lakomán.

Salzburg, apr. 28. Lipót kir. hercege és Gizella hercegnő a lakosság élénk részvétele mellett ma utaztak el Münchenbe.

München, apr. 28. Lipót kir. hercege és Gizella hgnő ma délután érkeztek ide. Elfogadtatá-

sukra a pályaudvar és az utcák ünneplésen vannak feldiszlve.

München, apr. 28. Lipót hg és Gizella hgnő ma d. u. 3 és fél órakor ide érkeztek; s a pályaudvarban, az udvari főméltóságok, a külügyminister, a hatóságok főnökei, zenével ellátott dísz-század és nagyszámu közönség által élénk éljenzésekkel fogadtattak.

Ő felségeiket a lövész-uton üdvözlé a városi tanács. Fehérbe öltözött leánykák virágokat hín-tettek az utra. Az udvari palotában ő felségeiket a kir. ház hercegei, a király lakosztályában a király, az anyakirályné és a kir. ház hercegnői üdvözlék mire az új házaspár jövőbeli palotájába, a Schwabinger utra hajtatott.

Bécs, apr. 28. A „Tagbl.“ jelenti: Ő felsége tegnap félőrai kihallgatón fogadta a szerb miniszterelnököt, ki fejedelmétől egy sajátkezű iratot nyújtott át ő felségének, melyben óhaját fejezi ki a barátságos diplomaiiai viszonyok fenntartása iránt, s Bécsbe leendő megérkezését május hóra jelenti be. Ő Felsége tudakozódott Szerbia politikai viszonyai felől és megelégedését fejezte ki a fejedelemlennek kilátásba helyezett látogatása fölött.

A 36-tos pártiak viszonylatokzata a 40-sek nyilatkozatára.

1873 april 22-ről kelt részletes programunkra a 40-es pártiak a Kelet 96-dik számában következő nyilatkozatot adtak:

„Az u. n. 40-es párthoz tartozók Szász Domokos képviselő társuknak a „Kelet“ 95-dik számában „Nyílt levél a 36-tos pártiakhoz“ című cikkében tett indítványt, egy népes értekezleten magukévá tevén kijelentik, hogy megelégedésükre fog szolgálni, ha a városi közügyek érdekei előmozdítása céljából a kívánatos egyetértés az eddig szemben állott pártok közt létre jön.“

Meggyőződve kívánunk lenni, hogy e rövid nyilatkozatot, a benne kifejezett irányban velünk őszintén közre működő tett is fogja követni; mert valóban legkevesebb, a mit polgártársainktól pártkülönbség nélkül megvárunk lehet és kell, hogy a városi közügyek érdekei előmozdítása céljából kívánatos egyetértés ne csak szóval szolgáljon megelégedésükre, hanem arra tettel is közre működjenek.

Ennek folytán ismételve napril 22-diki határozott és nyílt programunkat, annak alapján polgártársi szeretettel és bizalommal hívunk meg minden, városunk javát önzéstelen buzgósággal szíven hordó polgártársunkat a hozzáunk csatlakozásra, tekintet nélkül, hogy eddig melyik párthoz tartozott.

Azonban a negyvenesek nyilatkozata Szász Domokos ur terjedelmes nyílt levelének részleteit nem érintvén, őszintén megvalljuk, hogy épen a kívánatos egyetértés érdekében czélszerűnek tartottuk volna, ha a párt-értekezlet annak részleteire is szólott volna, és kiválasztván abból a mit magáévá nem tett, a ferde állításokat rendre utasította és igazította volna.

Minthogy a pártértekezlet ezt elmulasztotta, mi sem fogunk annak minden részletére szólni; hanem e helyen csak általánosságban utasítjuk vissza az azon nyíltlevelben hemzsező ferdtéseket és rágalmakat; mert megvagyunk győződve, hogy polgártársaink már a köztudatból felismervén azokat, minden részletes czáfolat nélkül maguk önként elítélik azt, a ki akkor, mikor az általa is helyesül el-

ismert békülékeny szellemű programunk elfogadására nyújtja ki kezét, ily ferdtésekre és rágalmakra vetemedik. Azt hisszük, hogy ez elítélés van már magában a párt hallgatásában is kifejezve, mert a hallgatásnak különben elfogadható értelme sem lehetne.

Ugyanazért részletesen csak két főpontra szorítkozunk.

Visszaautasítjuk jelesen a sorok közt kifejezett azon gyanusítást, mint-ha a szervezet ily későre maradásának legkisebb részben is mi volnánk okai. E késedelem tagadhatlanul sok kárt okozott városunknak: de feleljenek érte azok, kik a ministeriummal is kétszer-háromszor és pedig huzamos idő közbe bocsátásával ok nélkül polemizáltak.

Rágalomnak nyilvánítjuk azon állítást-hogymi „a szervezkedési előmunkálatok folyamata alatt azoknak alkalmából felekezeti gyűléseket tartánk, s mint felekezeti tagok sorakoztunk“.

Nevezze meg Sz. D. ur, az időt és helyet, midőn és a hol városunk közügyeiben vallás felekezeti gyűlést tartottunk. Nevezzen meg csak egyetlen egyént, kit pártunkból vallása miatt kizártunk. Ép azon tény, hogy midőn a legközelebbi választás alkalmával mind a 14 jelettünkkel meggyőztünk, és 14 közt is négy különböző vallásfelekezetűek voltak, bizonyítja, hogy mi a városi ügyekbe a vallásfelekezeti ügyet nem vegyüljük bele. Nem azért jelölünk és választunk valakit, mert egyik vagy másik felekezethez tartozik, hanem azért, mert bizunk benne és alkalmasnak tartjuk.

Városunk ügyek közügy, édes mindnyájunké, s ennek nincs felekezeti vallása, se különleges nemzetisége; ma, a felvilágosódottság korában vallásfelekezetiiséggel bujtoztatni, polgári bűn, s a ki azt teszi, árulást követ el a mivelttség becsületesség és hazafiság ellen.

Mi tiszta elveinkhez ezután is hívek maradunk, és tekintet nélkül a vallásra, vagy nemzetiségre, kifejtett programunk alapján mindenkit vallás, nemzetiség és párt-különbség nélkül szívesen hívunk meg a hozzánk csatlakozásra.

91 sz. 1873

k. gy.

Segesvár sz. királyi város fölterjesztése

a Királyföld ujra szervezése alkalmából a virilis szavazatok mellőzése, a székgyűlésnek félíg városi, félíg vidéki képviselőkkel alakítása tárgyában.

Nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium!

Mély háláérzettel olvasta a legalázatosabban alólirott Segesvár sz. k. város közönsége a hírlapokban közzétett a Királyföld ujraszervezése iránti törvényjavaslatot, mert csak is a reactionarismus követői vagy politikai éretlenség szószólói figyelmét kerülhetke ki azon nevezetes szabadelvű haladás, mely a Nagyméltóságú m. k. ministerium által szerkesztett és a szász nemzeti egyetem által három ízben előterjesztett javaslatai közt a közszabadság és jelenlegi zilált viszonyaink javítása és háborítatlan fejlődés elérésére nyilvánul.

Fölöslegessé látszik e tekintetben szólnunk az 1870. XLII. t. cikknek a Királyföldre való kiterjesztéséről, az egyes törvényhatóságok összeol-

vadhatási engedélyéről, az egyes székek közti vagyoni viszonyok tisztázásáról, és a városnak a székgyűlés gyámsága alóli felszabadulásáról s a többi.

Amde akármennyire is megnyugtatólag hatott a fennfent törvényjavaslat ezen, és számos más határozványai által a legmélyebb tisztelettel alólirott közönség, mégis van nevezetesen két pontja, mely méltó aggodalmunkat idézvén elő, jelen előterjesztvényünkre a közérdek és közszabadság elérése céljából bátorított.

Mindazon érvek, melyek az 1870. XLII. t. cz. alapjául szolgáló javaslat országgyűlési megvitatásakor a virilis szavazatok ellen felhozattak, tisztán polgári viszonyainkban kétszerezett sulyal nehezeden az ellenérvek ellen, mert a Királyföldön a conservatív érdekeket és a hazafiságot kiválon képviselő nagybirtokosok nem lévén, a virilis szavazatok által a leggyűlöletesebb aristocrata neme a plutocratia, az egyenlőség kimondhatatlan kárára, mesterségesen fölneveltetik és megingatja azon évszázados közmeggyőződésé vált egyenlőségi érzetet, mely a Királyföld eddigi szervezetének sarkpontja és ezen eddigi szervezet számos kinövéseinek dacára aránylagos virágzásunknak oka volt, és az 1869 mártius 22-ki a Királyföld ideiglenes szervezését tárgyzó ministeri rendelet által újból megszenteltetett. Megszűnnék tehát ezen javaslat törvényvé emeltetése által az egyenlőség és a helyett a gazdagok és szegények közt át nem hidalható a vagyon-irigylést tápláló, a comunismust előmozdító örvény tátonna.

Nagyon fontos a törvényjavaslat ezen határozata, da sokkal mélyebbhatású Segesvár városára a segesvári székgyűlés oly módoni összeállítására, hogy a gyűlés tagjai $\frac{3}{5}$ részben a falukból $\frac{2}{5}$ részben a város tagjaiból képezetlik.

Tekintve Brassó kerületét, melyben a vidék 55,324 lélektől a város azonban 27,766 lélektől lakatik s tekintve Nagy-Szeben székét, melyben a vidéket 77,919 lélek, a várost ellenben 18,998 lélek lakja, tehát az arány Brassóra nézve 2:1, Nagy-Szebenre azonban 4:1, Segesvár városára sokkal kedvezőbb arány mutatkozik, miután a legutóbbi népszámlálás szerint a város lakossága 8 ezer 204-re felrug, a szék lakossága azonban csak 19,076 számot az arány tehát Segesvárra 2:1.

A város és szék képviselőinek ötödrészekre felosztása legelőbb az 1869 mártius 22-ki ministeri rendeletben, tehát ideiglenes szabályként jelenkezik, melynek megállapításakor csak is az 1857-ki népszámlálás hiányos adatai voltak a Nagyméltóságú ministerium rendelkezésére. Ezen felosztás szomorú következtetése a város jogos igényeinek tekintetbe nem vétele által már többször tapasztalni alkalmunk vala, mely városi érdekek megrövidítését a virilis szavazatoknak a köztörvényhatósági törvényvel ellenkező kiosztása a város és a szék falvai között kikerülhetetlenné teszi, midőn a falvoknak csekélyebb adóval meghívott virilisei a városnak sokkal nagyobb adófizetőit a közönséges szavazók sorába tolna vissza.

Az 1869 mártius 22-ki rendelet életbeléptetése óta azonban nem csak a városi népesség, hanem minden cultural érdekek oly nevezetes mérvben szaporodtak, hogy az igazság és méltányosság követelménye gyanánt tűnik fel a várost és széket képviselőketben egyenlő mérvbeni részesítése.

Járul ezekhez még azon legfontosabb körülmény is, hogy a falukban, a vidéken a papság földtehermentesítési járadéka után a legnagyobb adózó, minélfogva a szék részéről a székgyűlésbe

ról, a hidról és egy pár távoli utcából teljesen kiemelkedve látszik ez óriási épület; szükség lesz tehát, hogy különösen a dom előtt a tért az apró házaktól jó messzire megtisztítsák. — Egyébiránt a belvilág 421 lábnyi magassága, a gyönyörü ivezetek és oszlopzatok, a nagy, teljes fényében ezer színben szágzó színes ablakok, a temérdek kincset érő ereklyék, arany, ezüst, s drága kövekkel kirakott koporsók, szekrények, szentségtartók, füstölők, kelyhek, érseki botok és kereszték, a kórusban levő gyönyörü siremlékek és képek (a híres dom-bild) gazdagon jutalmazza azt a pár órát, melybe a részletes áttekintés kerül. Jegyet adnak az áttekintésre 1 tallér 15 garasért, s aztán még 10—12 garas borraló is elcsuszik; így aztán mindent részletesen, híven s igen ügyesen elmagyaráznak, főként a kinstárban, hol a három király koponyáját és csontjait is mutatják gazdagon ékített s művészileg kivert masszív ezüst koporsóban. Ez ereklyék hajdan Milánóban voltak, de 1162 ben első Fridrich német császár ostrommal bevén be Milánót, a drága ereklyéket az őt kíséző kölni érseknek ajándékozta s azóta itt őrzik azokat.

Nevezetes még az apostolok temploma a 12-dik századból, a román építészet fénykorából. Továbbá a Péter temploma, hol Péter keresztre feszítése Rubenstől, gyönyörűen dolgozott szép kép a főoltáron; de lett legyen az idea bár Péter apostol, hogy lábbal fel felé feszítsék, még sem aesthetikus, s én, ha festő lennék, soha sem választottam volna e tárgyat.

Megnéztük még a szép városházat, melynek erkélyén római korbelti kövek és feliratok vannak,

jutó virilis szavazatok kizárólag papok lennének, mi által a székgyűlés a törvényhozó által czélba vett népképviselői jellegéből kivétkeztetve, lutheranus zsinattá válnék.

Kétségkívül, miszerint ily rendezés annál kevésbbé a törvényhozás szándoka és czélja, miután köztudomású tény, hogy leghatározottabb ellenei, a szabadelvű közfejődésnek, a magyar állam megszilárdulásának nálunk a lutheranus papság soraiba található, melyek elvei az elegendőleg ismert „Siebenbürgisch-Deutsches-Vochenblatt“-ban képviselvék.

Távoll legyen tőlünk a Nagyméltóságú ministeriummal az államférfiúi belátás terén mérközni, de mégis kegyes figyelmébe ajánljuk azon kérdést, vajjon czélszerű-e egy rendnek, még pedig oly kevésé hazafias elemek kezeibe a törvényhatóság képviselőit túlnyomó befolyását juttatni?

Mindezek alapján esedezik a legalázatosabban alólirott közönség:

Miszerint a nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium

1. a virilis szavazatok mellőzése mellett, a választási jogot általában az országgyűlési választókra kiterjesztetni;

2. Segesvár város és szék törvényhatósági képviselőt félíg városi, félíg vidéki képviselőkkel összeállítani méltóztatssék.

Segesvár, 1873 márczius 12-én.

Segesvár sz. kir. város közönsége.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, aprilis 30-án.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **A világkiállítási megnyitáson,** Händel hymnusa adatik elő: de ez alkalomra készített új szöveggel. A dalt 700 énekestől halljuk; ezek közül 400 tenor és bass, 300 pedig soprán és alt. A zenekarok vezetése Dessoff udvari karnagyrá van bízva, kinek nem kis fáradságába került ellesni, hogy az óriási teremben, hol legelőnyösebb az akusztika. A rotundában a munkálatok már elkészültek nagyjából, — nem így a királyi pavillonban! Itt még az asztalos, lakatos, ácso folytonosan kalapálnak s a fal- és egyéb díszítésekről még szó sincs. Varázskezüeknek kell a pavillon munkáit nevezünk, ha csütörtökig éjjel-nappali munkálat mellett elkészítik a király fogadó helyiségét. — Az utóbbi napokban parkirozás tekintetében történt legnagyobb haladás. Itt a munkaerőt, katonákkal toldották meg, — és a változás, mely a szemléltől naponként meglepi — valóban rendkívüli. Például az egyiptomi alkirály palotái körül 4 5 nap előtt szemétdombok voltak, — s ma már a leggyönyörűbb park díszítvények gyönyörködtenek mindenfelé. A munkálat gyorsasága e téren mesészerű.

— **Király ő felsége** a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszter előterjesztésére dr. Schlauch Lőrincz csanádgyházmegyei kanonokat szatmári püspökké méltóztatott kinevezni.

— **A kolozsvári magyar királyi egyetem** a nyári félévi előadások május hó első napjaiban kezdődnek.

— **Könyvtár adományozás.** Csáky Gyula grófne, született Hrabovszky barónő atyáról néhai báró Hrabovszky altábornagyról reá maradt

minthogy e város már a rómaiak idejében virágzott. (Colonia Agrippina). Megnéztük a „Görzenich“ nevű, tánc- és hangverseny termeket magába foglaló régi, de belülről olasz stílyben készült nagy épületet. A táncszalon is szép, nagy olaj képekkel a német történelemből; de a hangverseny-terem igazán meglepő, mindkettő a legszebb boiserie munka (faburkolattal tetőtől padlóg) meglepő szép faragványokkal. A hangversenyterem 100 zenészre s 1000 hallgatóra van készítve, az első karzaton igen szép orgonával, hogy oratoriumokat is adhasanak elő.

Betekintettünk a csillag-utca 10. számú házába is, hol Rubens, a híres festő született 1577. s ugyanazon szobában 1642. Medicis Mária, a Richelieu által eluzott gonosz franczia királyné szégyenségsben meghalt. A ház kapuján Rubens képe van kifaragva fából; de ujkori mű s a kaputól jobbra-balra két tábla — az említett születésre és halálzásra vonatkozólag. Egyébiránt mindenfelé lehet római emlékre bukkanni, s a ki ezeket kedveli, sok tanulmányt tehet.

A városi sétátér a Rajna partján keskeny s nem annyira szép, mint igen érdekes, mert a Rajnán most is élénk a közlekedés.

Magá a város néhol kezd szépsülni s Augusta ktrálynéről nevezett, süveggel fedett bazárja kivárlólag szép, azonban igen sok benne a hórihorgos görbe utca, melyek nagy része keskeny, piszkos, szagos, úgy hogy igazán gyakran van szükség a kölni vízre, melyet minden szegleten árulnak s „Johann Maria Farina“ című feliratot (firmát) minden megkülönböztetés nélkül láttunk legalább 6-!! Most azonban Brüsselig Isten velünk! M.

TÁRCSA.

Uti levél.

Magdeburghból Braunschweigon és Hannoverán keresztül vizs az ut, ha az uats Kölnbe akar menni; az ebéd van Braunschweigan, de Hannoverben is 20 percet mulat a vonat; épen elég idő arra, hogy mindkét város megtekintsük, melyek mindeike olyan, mint valami árnyas ligetek közé rejtőzött pompás nyári lak, az utcák oly tiszták, mint valami gondosan tartott csarnokok, s az utcákon fák, bokrok és szökőkutak mindenfelé. . . Egy fiatal emberrel ismerkedtem meg, ki hannoverai születésű; azt mondta, hogy nem szeret lakni sem Kölnben, sem Brüsselen, mert tisztátalan, piszkos városok.

Hannoverát elhagyva, s mindenén áthaladva, a híres westfáliai kapuhoz ér az utas, mely egy hegyszorosból áll, s fenekét a vasut, a szekérut és a Vesper folyó képezik; itt terjed az a vidék, melynek minden pontja a Wittekind-féle hagyományokkal van tele; itt lakott, itt vadászott, csatázott és küzdött Nagy Károly ellen a híres szász pogányfőnök, migeem utoljára megtörve, a keresztényen vallást felvette. Koporsóját is mutatgatják Engern város templomában. E tájt az éj teljesen beállván, valami öt-hat mértföldnyi terjedelemben csodálatos látvány terült előtünk. Város, vagy falunem volt közel, de a vidéken épület épületet ért, törpe, magas, széles, hosszú, apró épületek egymást váltották fel, kisebb-nagyobb halmazokat vettem ki a sötétben, s távolról látszott, hogy az éj eléhaladásával az épületek

több mint két ezer kötetből álló hadászati könyvtárát a Ludovika-akademiának ajándékozta.

— **Részvétlenség.** A (Fenyvessy) Gyors-
író-kör megalakulása már két ízben szenvedett hajótörést azon okból, hogy a kezdeményezőken kívül alig jelentek meg (tögnap is) egynehányan az alakuló gyűlésre és így éppen mint vasárnap, eloszlottak minden eredmény nélkül. E részvétlenséget az egyetemi fiatalság részéről menti némileg azon körülmény, hogy a rendes előadások nem kezdettek még meg az egyetemen és nagyon sokan vannak távol. Később — meg vagyunk győződve — meleg pártolásra találand a fiatalság körében a „Gyorsíró-kör” eszméje, mely valóban napról-napra szükségesebbnek bizonyul be.

— **Értesítés.** A városi képviselői bizottság alakulása ügyében az igazoló bizottmány 1873. május 2-án d. u. 3 órákor a városi tanáosház közgyűlési termében gyűlést tartand, mit ezennel köz tudomásra bocsátok. Kolozsvárt, április 30. 1873.
Legid. gr. Bethlen János,
bizottm. elnök.

— **A bécsi közkiállításra küldendő munkások.** A bécsi belügyminiszter értesítése szerint, a szegényebb sorsú osztályból, különösen nagyobb ipartelepek munkásai Bécsben a közkiállítás alkalmával olcsó szállásokkal láttatnak el. Minthogy azonban lehetséges, hogy a körülbelül 4000 egyén beszállásolására szánt helyiségek e szükségnek meg nem felelendenek, kíváncsinosnak tartja, hogy nagyobb csapatokban utazó munkásoknak Bécsbe meneteléről, az ottani rendőrigazgatóság irásban vagy táviratilag jó előre értesíttessék, miszerint a szükséges lakásokról annak idejében kellőképp gondoskodhassék. Erről belügyérünk a törvényhatóságokat értesíté.

— **Májális.** Már a második májálisat jelezhetjük. A helybeli nyomdászok pünkösdi másodnapján a Nemeskertben fogják megtartani májálisokat.

— **† Gspan Károly** buzgó s fáradhatatlan városi orvos tegnap délután typhusban jobb létre szenderült. Az elhunyt sokat fáradott, szenvedő embertársai érdekében. Egész élete úgy szólva azok javára volt fordítva, kiket orvosi szak-képzettsége gyakorlottsága mindig támogatott és segített. Béke lebegjen porai felett!

— **E lap olvasói előtt** tudva lesz, hogy maros-vásárhelyi kereskedő Borsódi Demeter Lajos ur a bécsi világiállításra egy székely házat készíttetett, egészen székely építési modorban, szévely butorokkal benn, künn galambbugos kapuval. Egy székely pár ember is fog benne lakni a világiállítás idény egy részében, s ezek már most tudva vannak: a férfi etédi Farkas László, a nő: Kelemen Lászlóné, szintén etédi. Örvendünk a választáson. Szébb nép közül nem választott volna Borsódi ur, mint Eted népéből. Szébben termelt, munkásabb és eszesebb népet alig lehet képzelni, mint e szép és gazdag falu lakói!

— **A helyben állomásozó** sorkatonaság zenekara majus 1-től kezdve hetenként 3-szor fog a közönség szorakoztatására zenélni, kedden és csütörtökön a sétateren; szombaton este pedig a piacon.

— **Thália templomában** a hétfői előadással rövid időre vége szakadt az előadások sorának. Ha nem lenne reményünk a kolozsvári műkedvelők életrevalóságába helyezve, kétségbe kelene esnünk. Nem tudva a valóban unalmas és e mellett hosszú nyári saison alatt másutt szorakozást találni, mint a mindinkább több gonddal kezelt sétater árnyas s hűs helyein, hol hete-ként ketszer a katona zenekar fog működni.

— **Színészeink** eltávoztak körünkől Maros-Vásárhelyre, hol az első előadás majus 3-kán lesz.

— **Időjárásunk szeszélyesen** viseli magát s majus elseje nem a legkelembesebben köszönt be hozzánk. A ragyogó nap mostanában bujdosit játszik a komor s folyton előzőnő fellegek közepette. E mellett reggelenként metsző éles hideg uralg, vasárnap a gyalui havesok hóval voltak borítva, minek természetes következménye az azóta észlelhető rideg időjárás is.

— **Skeneféle szerződés megvizsgálására** kiküldött enquete bizottság működését befejezván, két vélemény terjesztetett a hadügyminiszter elé. Az egyik az enquete bizottság többségének, illetőleg a bizottság magyar tagjainak nézetét tartalmazza, kik a lényegre nézve, bár forma tekintetében azelidebben, Hirsch osztálytanácsos véleményéhez ragaszkodnak, és a decentralisatio szükségét emelvén ki, azt hangsúlyozzák, hogy a hadügyminiszternek a Skene-féle szerződést okvetlenül fel kell bontania az esetben is, ha csupán módosítani kívánja azt, mert csak így lesz teljesen szabad keze egy új szerződés kötésénél. Az enquete német tagjai által aláírt kisebbségi véleményen nagyon megérzik a nagy iparosok észjárása, kik az enquete bizottságban tulnyomólag vannak képviselve. A jelentés hosszas és erőltetett polemiaival kezdődik a kereskedelmi kamarák véleményei s érvei ellen, ezután lényes plaidoyert tartalmaz a nagy iparosok mellett a kis ipar rovására.

— **Courbet hires francia** festész s a commune volt tagja jelenleg egy festményen dol-

gozik, mely a haditörvényszékben elnökölő Ros-selt ábrázolja. Képét egy amerikai 150,000 frankon vásárolta meg. Oly magas ár, melynél többet a jelenleg élő festészek közül csak Meissonier kapott „Charge des cuirassiers” czimű festményeért. Ezt 300,000 frankon vette meg a művész egyik tisztelője.

— **A párisi új opera házban** tartott bazár alkalmával legtöbbet árult Thiersné s különösen kapások voltak lértének saját kézírással ellátott arcképei; volt ily kép, melyért ötszáz frankot adtak.

— **Gőz-velocipéde.** Perea párisi tudós a bécsi világiállításra egy általa feltalált gőz-velocipédet küld.

— **Pozdech József** pesti iparos a bécsi kiállításra 7 darab új érczhangot készített, melyek 2 kovácsolt vasból készült álványba helyezvék. A harangok, valamint a harang-álványok is egészen új mód szerint készítvék, s ez új találmány azon előnnyel bír, hogy a szük és gyöngye tornyokban is nagy harangok helyezhetők el, a nélkül, hogy ez által a torony szenvedne. A főntebbi két harang álvány egyike 72" térséget foglal el, melyben 3 harang sorrendben egymás mellett van elhelyezve, s melyek átmérője összesen 84" s így a harangok együtt sokkal szélesebbek, mint álványuk s mind a mellett a harangozás tökéletesen s minden akadály nélkül eszközölhető s a harangok lóbálását mi sem akadályozza.

— **Új darab.** A bécsi várszínházban pár nap előtt egy új darabot adtak elő: „Heine ifjúkori keservei” czimmel. Szerzője: Mels s tárgyát a költő életének ama korszakából merítette, midőn Heine magasröptű vágyait odahagyja a nagybátyja által számára kiválasztott kenyérpályát s lemond első szerelméről, átélve minden nélkülözést költői szenvedélyeért. — A mese jó, de kissé gyenge a kidolgozása.

— **Várja a fényképészt.** Követválasztási napok derültek fel s gomba módra bujtak ki a földből országszerte a népszónokok s többek közt legnagyobb feltűnést keltett egy piperkőcz, ki kézzel-lábbal igyekezett kapacitálni a szűrtös atyafikat. Egyszer azonban sehogy sem ment neki a dic-tió, egyre akadozott s végre belesülve, mintegy kövülve állott a hordó tetején. Halljuk! halljuk! hangzott minden oldalról. S midőn a szónok minden nogatás dacára is néma maradt, valaki felki-állott! Hagyjátok békén, nem látjátok, hogy a photographust várja!

— **Oroszosan.** A varsói rendőrség husvét ünnepe alkalmából a következők rendeletet adta ki. „A husvétünnep alatt minden ablak, ajtó, erkély és czejtábla tisztára legyen mosva. Ama koc-sik és omnibuszok, melyek nincsenek jó karban, az ünnepek alatt ne merészeljenek közlekedni. A háztulajdonosok 1-ső másúsig szolgálatait kék fel-öltőbe öltöztessék. A színházba és hangversenyek-re járóknak megahagyatik, hogy látesőveiket, szem-üvegeiket nyakukba akasztva szalagon vagy zsinó-ron viseljék, nehogy vigyázatlanságból a közönség fejére essenek. A mely órásnak kirakatában olyan óra találtatik, mely a városi órával nem egyez, pénz-bírsággal büntettetik. Miután a kitett gyermekek száma napról napra szaporodik, a férj-néki nők össze iratnak. S így tovább.

— **A Bourbonok és Orleansok** (tulajdonképen Chambord gróf) közt nagyszerű per van készülöben, melyről egy hollandi lap a követ-kezőket írja: A hivatalos bizonyítékok, melyek XVII. Lajosnak Francia-, Olasz- és Poroszországokban, ugy a Svájcban, Angolhon- és Holland-bani tartozkodásának részleteire vonatkoznak 481 darabot tesznek ki s naponkint újabb adatok ér-keznek. Gróf Gruan de la Barrehoz, ki a kivégzett XVI. Lajos unokája igényeinek fardhatatlan elő-harozosa. A normandiai hercege (Bourbon) 1845-ben Delftben Hollandiában meghalozván, tárczá-jában bizonyítékok találtattak, arra nézve, hogy ő csakugyan XVI. Lajos fia (XVII Lajos) stb. stb. Hogy mit mondanak ezen a medve bőréhez tá-masztott igényekhez az Orleansok majd meglátják.

— **A tulipán kereskedelem** a 17-dik század közepén nagyban üzetett Német-Állföldön, a virág, melynek egyéb rendeltetése nem volt, minthogy a kerteket díszítse, s mely a mellett nem is a legszebb virág, melynek tartama oly csekély, oly kereskedelmi forgalmat idézett elő, a milyen a kereskedelem történetében párját keresi, mialatt költött értéke a legnemesebb érczét is felülmul-ta. Tulipán kereskedéssel foglalkoztak majdnem kivá-lóan csak Amsterdam, Harlem, Utrecht, Alkmar Leyda, Rotterdam stb. 1634—37-ig üzetett ama kereskedelem a legnagyobb mértékben, így egy tuli-pán hagymáért a Viceroy fájából 2500, mond két-ezerötszáz forintot fizettek. A semper Augustus fájából egy db hagymáért 4600 ftot igérték, egy má-sik szintén egy ilyen hagymáért 12 hold szántóföldöt adott. Egy kereskedő egyedül tulipán-hagymake-reskedéssel néhány hó alatt 60,000 forintot nyert. A különböző városok vendéglobi börzéké lettek átalakítva, hol a tulipán-hagymák fölött folyt a vás-sár; egy-egy hagymát ugyanoly sulyu arannyal fizettek. Nagy az emberek bohósága, de nem min-den ok nélküli, mert itt tulajdonképen nem is a tu-lipán-hagymák voltak a földolgo, hanem az, hogy az emberek hazardjátékokat játszhattak.

Képcsarnok.

A vas-szigeten.

Noé Henrik utazási rajza.

(Folytatás.)

Hol egyszer az ember megfordult, ott min-denütt létezése nyomaira találhatni. Az embertől lakott vagy bevándorolt földnek: paese, mint az olaszok mondani szokták. Így találhatni Elbában azon időből, melyben ama nagy emlős állatok él-tek serpentinköböl készült amuletteket — és azon időből, midőn még a müismerő etruszokok laktak itten, ezüst pénzemekeket, mikre gyönyörű művü fejek vannak verve, a hátlapon ama talányos emel-kedissel, melyet olivának neveznek, s mely a nu-mizmatikusoknak annyi fejtörést okozott; végül a rómaiak korából mindazt, mit e nép lábainak nyom-dokában találni szoktak. Leginkább fölűntek ne-kem a nagy római amphorák, azok fajából, a me-lyeket Pompejiban és más helyeken találhatni. Azok is egykor talán édes falernunis vagy caecubai bor-ral valának töltve.

„Vitess oda bort és jó illatozó szereket s a rü-vid éltü rózsá virágait, míg életkorod megengedi s a három nővér fekete fonala.” De ezen ampho-rák (kelyhek) a parthoz közel a tenger mélyében találtattak. Talán két évezreden keresztül hullám-zott fölűttük el a tenger árja, melynek állatai te-kervényes csigajárataik, másnemű lakjaik úgy mész fészkeiknek nyomát rajta hátra hagyták. — Az egyik amphorában egy nagy habarcz (polypus) üte fel tanyáját. Midőn belőle kivették, hosszú kar-jait messze a kehely szélén tul kinyújtá, mire el-távolíták a fertelmes állatot azon ürből, mely egy-kor a latin hegyeken termelt édes tüzes bort, az ember gyönyörűségét rejté magában.

De ugyan mit szóljak ama drágakövek és ér-czek néma pompájáról, melyek a föld belsejéből napvilágra hozva, ezen a maga nemében páratlan sziget egyellen muzeumában csillognak és kápráz-tadják a szemet?

Valóságos barlangok tátongnak elibök tiszta termés érczekből egybeállitva, miket Foresi a sziget gránit telepeiből azok szétrobbantása által nyert. Itt egymás mellé sorakozva szemlélhetjük az alvilágból nyert fényes holmikat, azok mindnyáján Elba földjének mélyéből vannak a felszínre hozva, különösen ama kő, melynek a tudomány elboit ne-vet adott. Itt állanak a kénysavas horgany-fénylők (zinkblende), a fekete színű hegyi kristályok, a hegyi kristályokkal egybenőtt turmalinok, az ökol-nagságu opalok szeliden ragyogással a szivárvány valamennyi színét mutatva. Valóban a bányász tör-pék a gnomok kiállítása ez.

Midőn leírásom kezdetén azt mondanám, hogy ezen csodálatos muzeumról könyvekben említés téve nincs, a könyveknek azon fáját értém ezalatt, melyek rendeltetése sokak által olvasatni. Elba egyellen és legjobb tudományos leírását az olaszok Komrath heidelbergi tanárnak köszönhetik; e müben a Fo-rési által teremtet muzeumról dícséretes említés té-tetik. Számtalan buvár, krytallograph, vegyész, kö-zönséges förténelem előtti időszoak kutatói, talál-ták meg az utat e termekbe, de közleményeikről — azok hozzá férhetetlen, bár nagyon tiszteletreméltó akadémiai emlékiratokban lévén letéve, az utazó kö-zönség nem nyert értesülést.

En e helyt csak azon érdeklődés azon fokát jelezhettem, melyet bennem, a legkülönneműbb és legtrikább képleteknek zavaros egymás mellé hal-mozása keltett. A száz meg száz nagy turmalin között viztiszttak, két- sőt háromszíneűeket (egyet plane az egyesült Olaszország színeiben pompázva) rózsá szín vöröskökel — jegeceket „vizesöppek-ke”, granitra vagy granitocsaaderekre cseppent és faszérien elágazott köveket, miket sehol máshelyt találni nem lehet, — vehetni ki.

Közzgazdaság.

A nagy birtokos, távolabb helységekbe eső, már tagosított kisebb birtokain, nem folytat gaz-daságot; hanem — mivel az ily kisebb birtokok-ra mégis sok akad bérlo — haszonbérbe adja, ha nem is nagyon pénzes, de jó igyekezete, gaz-dai ismerete által vidékileg elismert bérlonek, több évekre, oly szerződés mellett, hogy mind a bérlo, mind a tulajdonos érdekei kielégíttessenek.

Ha a szerződés nem ennek alapján készül: legyen a bérlo millióner, vagy szegény: a czél nincs elérve.

A nagy birtokos tehát nem folytat gazdasá-got apróbb birtokaiba, hanem folytat a legna-gyobb kiterjedésűbe, melyhez talán családi multjá-nál fogya is vonzódással viseltetik.

Ezt a birtokot tökéletesen felszereli nemcsak vonó, de más mellékes jövedelmet hajtó házi álla-tokkal is.

Ha ezen tökéletes felszerelést, pénzbeli kö-rülményei nem engedik: a már tagosított, távo-labb helységekbe eső kisebb birtokaiból egyet, vagy többet elad.

Hogy a nagy birtokos, több vármegyék vagy székekbe; s ezek több falvakba, kisebb vagy na-gyobb részekkéket birjan, s ezekbe gazdaságot folytasson, ha volt is eddig valami értelme: ma már éppen nincs.

A nagy birtokos tehát tagosítás után se foly-tat minden — apróbb birtokába gazdaságot; hanem folytat a legnagyobbikba.

Az apróbbakat vagy bérbe adja — a kisebb birtokra inkább akad bérlo, mint a nagyra — vagy eladja és kisebb birtokra vevő is inkább akad — egy tagba.

A kis birtokosok, most elszórvá levő birtó-kuk, ámbár egy tagba kapják ki — ha azoknak ju-tott rész oly kevés 4—5 hold, — hogy abból egész évi fáradság után se lehet megélni, nem folytatnak gazdaságot, hanem a szomszéd vagy helybeli más jobb módú birtokosnak ki adják, több évekre haszonbérbe és tagosított birtokért több ha-szonbért fizetnek, mint a nem tagosítottért — a szerződésbe bejegyezván a bérbe vett terület hosz-szát és szélességét.

A kisebb birtokos birtoka bérbe adása után, be áll szegődségesnek vagy lesz rendes napszámos.

E kettő közül bár melyiket követve több évi jövedelemre számíthat, mint 4 — 5 hold földnek mivelésiből.

A ríkan belől nem csak szük a jó és lelkiismeretes cseléd és napszámos, de nem is igen kapható.

Az ilyen cselédet és napszámot, az országba sehol úgy nem fizetik, úgy nem élelmezik, úgy meg nem beszülik mint itt.

Ezt gondolják meg a kis birtokosok! Tagosi-tás után megszünik az ugar, tehát szaporodik a szántóföld $\frac{3}{4}$ részzel. A kopár legelők mivelés alá jönnek, sánczok, árkok, mivelés alatt nem volt kopár szegletek használatókká tevődnek; valamint az egész határon volt ezer meg ezer barázdák.

Ezekkel, mivel szaporodik a művelhető föld; szaporítani kell a munkaerőt is; tagosítás után a nagy birtokosnak több szüksége lesz a kézi mun-kásra.

A kézi munkásnak, a nagybirtokosra; így egymást mindenki telhető móddal segítve; e két osztály együtt jó egyetértésben megélhet.

A közepes birtokosok, egy tagba kikapott birtokain főgnak gazdálkodni. Ezeknek legjobb dolgok lesz, kevés cseléd, kevés napszámra lévén szükségek, kevés kiadásba kerül gazdaságok, dol-gozik itt a család minden tagja.

Apa, anyja, fia, leány és e nagy előny.

A közepes birtokosnak nem kell hadügymi-niszter, ő rendelkező, végrehajtó is. Tesz mit jó-nak lát; s akkor teszi, mikor az idő arra legalkal-masabb.

Egy tagba lévén birtoka, lát mindent, ő vezeti az adásokat, vevéseket, fogadja és fizeti a mun-kásokat, tehát pénzügyminiszterre sincs szük-sége.

A gazdaságba már jártas annyira, hogy tani-tó, oktató nélkül is tud haladni: tehát oktatásügy-minister se kell.

Ha a közepes birtokos, semmi egyebet nem is nyerne, csak ezen három minister fizetését: ele-get köszönhetne a tagosításnak.

Fodor József.

(Foly. köv.)

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873. márcz. 27-től.

Kolozsvár és Nagy-Enyed között, mivel a nappali vonat beszünttetett, Biasini gyors-utazása 1873. márt. 27-től elkezdve Kolozsvárról Nagy-Enyedre küldi gyorskocsiját, meg pedig oly formán, hogy Kolozsvárról reggel 8 órákor minden nap indulva d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órákor Nagy-Enyedre érke-zik, Nagy-Enyedről Kolozsvárra estvéli 10 órákor Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra na-indulva, reggeli 8 órákor Kolozsvárra érkezik. Ezen menetén kívül lehet Kolozsvárról Nagy-Enyedre d. u. 4 órákor is indulni, ugyszintén Nagy-Enyedről éjjeli 3 órákor Kolozsvárra indulhatni, csakhogy ezen meneteknél Felvinczről N.-Enyedig és N.-Enyedről Felvinczig a vasutallal kell utazni.

Egy személy ára 30 font szabad podgyász-szal Kolozsvárról N.-Enyedig vagy vissza az első és közbülső Coupeba 5 frt, hátulsó Coupeba 4 ft 50 kr. tulsuly 5 kr. Tordáról Nagy-Enyedig vagy vissza első vagy közbülső coupeba 3 frt — hátulsó cou-peba 2 frt 60 kr. tulsuly 2 $\frac{1}{2}$ kr. — Felvinczről N.-Enyedig vagy vissza 1 frt, tulsuly 1 kr. fon-tonként.

Felvételi iroda Nagy-Enyeden Vágó Fe-rencz szállodájában.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.

Ápril. 29-ről. 1873 5% metaliques 70.10. nemzeti kölcsön 72.70. 1860-diki államköl-csön 102.25. Bankrészcvények 942.—. Hitelrészc-vények 324.25. London 109.—. Ezüst 107.90 Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.76.

Földthermentesítési kötvények: Magyar 80. 25. Temesi 77.25. Erdélyi 77.—. Horv. Szlaven 81.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Pályázati hirdetés.

Kolozsvár sz. kir. városa **polgári iskolájában**, a jövő 1873/74-ki tanév kezdetére, a **földrajz és történelem** ujonnan rendszerezett tanszéke is be fog foglaltatni. E rendes tanári új állomásra ezen-
nel a következő feltételek alatt nyitattik pályázat:

1. A megválasztandó **rendestanárnak** szorosan vett szaktárgyai ezek:

a) általános, részletes és kereskedelmi **földrajz**; b) **hazai és világtörténelem**, különös tekintettel a művelődés, az ipar és kereskedelem, és általában a polgárosodás történetére; c) a **statistika** és d) a **nemzetgazdaságtan** főbb vonalai. De mivel az intézet meglevő s még a jövő tanévre is megmaradó 4 osztályában a 2 utóbbinak tanítására még nincs alkalom; a két elsőből pedig a kötelező tanórak száma még ki nem telik: a megválasztandónak ideiglenesen, t. i. az intézet minden osztálya teljes beállításáig, szorosan vett szaktárgyain kívül — szükség szerint — még más tantárgyakat is kellend tanítania. Mindezekből azonban **hetenként 20 óránál** többet tanítani nem köteles.

2. Megválasztandónak a rajzból is kell annyi ismerettel bírnia, hogy földrajzi és történelmi előadásait a szükséges térképek lerajzolásával köthesse össze, s illetőleg hogy tanítványait a **térképek készítésében** sikerrel vezethesse.

3. **Tannyelv: a magyar.**

4. Ez állomás f. évi **september hó 1-én**, mint az iskolai új év kezdetén, a megválasztott által okvetlen elfoglalandó.

5. Feltétlenül megvárja még az iskolaszék, hogy a megválasztott állomását tanév közben el ne hagyja.

6. Az évi rendes fizetés 1000, ezer forint o. é., a mely minden 5 évi tanítási idő elteltével 100 fttal fog gyarapítani egész addig, a míg 1500 ft maximumot eléri. E fizetésen kívül jelenben még sem szállás, sem szálláspénz nem adatik, de tekintettel az utolsó drágaságra, az iskolaszék már javaslatba hozta a városi képviselő testületnél, hogy ezután az intézet minden rendes tanárának évenként 150 ft szálláspénz adassék.

Pályázni kívánók felhívának, hogy pályázati folyamodásokat, az illető szakokban való **elméleti és gyakorlati** kellő képzettségüket tanúsító okmányokkal felszerelve, folyó évi **junius hó 1-ső napjáig** méltóságos **Nagy Péter** iskolaszéki elnök urnál, vagy személyesen adják be, vagy hozzá Kolozsvárra bérmentve küldjék be.

Kolozsvárt, 1873 ápril 15-én.

A városi iskolaszék megbízásából:

Váradi Károly,
igazgató,
s az iskolaszék jegyzője.

Köszvény és csúzos bántalmak

gyógyíthatók. A legbiztosabb, valószínűleg egyedüli orvosság

dr. Pattison köszvény-vattája

kiválóan alkalmazandó az arc-, mell- és nyak csúzos bántalmaiban, fogfájásoknál, a fő-, kéz- és térd köszvényben, tagszagd-
gatásokban, hátgerincz- és lépíjdalmokban stb. Egy egész csomag 70 kr., egy fél 40 kr. o. é. kapható **Engel József** gyógyszerésznél Kolozsvárt.

Kéjutazás Bécsbe
a világkiállítás látogatására,

1873 június havában.

Fel- és visszautazás, Bécsben hat napi mulatás, ezalatt teljes ellátás szállással, tisztességes étellemmel, a világtárlat s a bécsi nevezetességek megtekintése

mindössze csak 90 ftért o. ért.

Jelentkezés 1873 május 1-ig.

A jelentkezéskor 30 forint lefizetendő, az elmaradt 60 forint pedig május 15-ig okvetlen pótlendő.

Bővebb felvilágosítással, írás- vagy szóbeli megkérésre alólirattak szolgálnak.

Benedek Lajos és Bartha Lajos,
Kolozsvárt, főtér 2-ik szám.

(zálogház épület az emeleten hátul)

Az indulás napja írásbelileg fog a résztvevőknek tudtul adatni, s egyúttal mindenki részletes napi rendel fog ellátni.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45.
E pillanatban 1000-nél több beteget van kezelése alatt.

661 58-*

Legnagyobb nyereségremény.

260 huzásra,

melyben

13 főnyeremény	300,000 forintos,
2 főnyeremény	280,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
7 főnyeremény	220,000 forintos,
8 főnyeremény	200,000 forintos,
5 főnyeremény	150,000 forintos,
2 főnyeremény	110,000 forintos,

és még számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyereményre játszhatni

A. csoportu játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt 25 évnegyedes 7 fős részletfizetéssel.

E kedvelt csoportban meg van minden **Ausriában** létező állam- és **magánkölesön-sorsjegye**, a melyek árkelet szerinti értéke teljes befizetés után készpénzzel fog a résztvevők közt felosztatni.

Mindjárt az első

7 fős évnegyedes részlet lefizetése után minden résztvevő játszik május 1-én a

Keglevich-sorsjegyekre;

május 3-án az innsburcki, május 5-én a salzburgi, május 15-én a magyar állam és június 1-én az 1864-ki sorsjegyek huzására.

A közelebbi huzásokra

ajánljuk **20 braunschweigi sorsjegyre** alakított játéktársulatainkat, havonként 2 ft. részletfizetéssel; huzás május 1-én, főnyeremény

20.000tallér,

20 darab magyar 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 7, vagy havonként 6 fős részletfizetéssel, huzás május 15-én főnyeremény 150.000 ft.

20 drb. 1864-ki 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 9, havonként 8 részletfizetéssel.

20 drb. 1864-ki 50 fős sorsjegyre, negyedévenként 5, havonként 4 ft. részletfizetéssel, huzás június 1-én, főnyeremény 250.000 ft.

E csoportban mindjárt az első részletfizetése után 20 drb. sorsjegyre játszik a résztvevő, s nyerés esetén a nyeremény húszadrészt **azonnal készpénzzel kikapja**. Minden részlet teljes lefizetése után minden résztvevő egy **eredeti sorsjegyet** fog kapni.

Részletjegyekkel

egyes sorsjegyekre és tetszés szerint összeállított sorsjegy-csoportokra, a melyeknél résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik minden nyereményre, szolgálunk havonkénti vagy negyedéves részletfizetés mellett a legutányosabb föltételek s a léghőnyösebb összeállítások szerint.

Az **östrerr. Industrialbank**

részlet-osztálya

ezelőtt

Fürst Ede

Bécs, István tér 2 szám

(Utánnymot nem díjaztatik)

A kolozsvári kisegítő-pénztáregylet

április 20-ára hirdetett közgyűlésén a tagok alapszabályilag megkivántató száma képviselve nem lévén,

évi rendes közgyűlését

május 18-án d. e. 11 órakor fogja megtartani, mely a községi teremben a 30 §. értelmében tekintet nélkül a megjelent tagok számára, az április 3-áról kiadott hirdetményben elősorolt tárgysorozat felett érvényesen határoz.

Azon t. cz. egyleti tagokra nézve, kik már igazoló jegyeiket kivették, a kivett jegyek lesznek érvényesek. Azok érdekében, kik ki nem vették, de e gyűlésen részt kívánnak venni, az igazoló bizottmány az intézet helyiségében május 15-én d. e. 9—12, d. u. 3—5 közt igazoló-jegyeket szolgáltat ki.

Kolozsvárt, ápril 30. 1873.

Az elnökség

Legújabb hangjegyek.
Ifjúsági iratok és képes könyvek minden kor számára.
ima- és ájtatossági könyvek, egyszerű olcsó, úgyszintén díszkötésben.
Iskolai könyvek, nagy választékban.

A hirlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általában azonnal kaphatók.

Demjén László
m. k. egyetemi könyvtár
Kolozsvárt

Könyv-, m. k. hangjegy-kereskedés és zongorák
Zongorák 300 fttól 450 fttig.
Pianinók 350 fttől 450 fttig.
Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.
A legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Legújabb könyvek
A legújabb könyvek az iradalm minden ágából azonnal kaphatók vagy megrendelhetők s rögön elküldetnek is

videkre

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvárt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet **világosító rajzokkal.** (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne bolygódni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága, szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.